

„De Darde Klokke”

Augustus

2017

EDITIENUMMER

184

Drie moandeleks tidschrift veur Ommen

in samenwerking met Cultuurhistorisch Centrum Ommen

OMMEN, Zwembad Olde Vechte

COLOFON

STICHTING DE DARDE KLOKKE

Voorzitter

H. Woertink
Telefoon 0529-452963

Secretaris

S. Schokkenbroek
Patrijsstraat 39
7731 ZL Ommen
3eklokke@hccnet.nl
Telefoon 0529-463111

Penningmeester

A. van der Vegt
Sperwer 34
7731 KB Ommen
Telefoon 0529-456317

CULTUURHISTORISCH CENTRUM OMMEN

Voorzitter

J.W. Bemboom
Telefoon 06-53907484

Secretaris

H.J. Feddema-van Elburg
De Schammelte 27, 7731 BL Ommen
w.feddema@home.nl
Telefoon 0529-463288

Penningmeester

H. Kortman
Telefoon 06-23944250

STREEKMUSEUM OMMEN

Den Oordt 7, 7731 CM Ommen
Telefoon 0529-453487

GEMIENSCHOP VAN OLL OMMER

Veurzitter

G.H. Steen
Telefoon 0529-454181

Schriefster

Berna Poelarends
Wolfkuillaan 10, 7731 AM Ommen
martinenberna@hetnet.nl
Telefoon 0529-450507

Penningmeester

H. Prenger
Telefoon 0529-452096

Drie moandeleks tidschrift veur
Ommen en de gemienschop van
Oll Ommen in samenwerking met
de Cultuurhistorisch Centrum Ommen

Redactieadres

Patrijsstraat 39, 7731 ZL Ommen
telefoon (0529) 46 31 11
e-mail 3eklokke@hccnet.nl

www.hko-ommen.nl

Lidmaatschap

- € 21,50 per jaar lidmaatschap CCO
inclusief abonnement De Darde Klokke.
- € 22,50 per jaar bij niet automatische
afschrijving. Betaling op IBAN
NL97 RABO 0378 9039 77 t.n.v. CCO.
- Veur betaling van abonnement op
De Darde Klokke € 6,- per joar.
IBAN NL72 INGB 0003 0435 54 of
NL08 RABO 0348 9059 04
t.n.v. 'De Darde Klokke' te Ommen

**Overname van artikelen
toegestaan met
bronvermelding.**

www.hko-ommen.nl
www.museum-ommen.nl

M E T D A N K A A N

Notarispost Ommen
Univé Verzekeringen
Tuincentrum Jurrie Baas
Go Makelaars Weenink Jansen
Aannemersbedrijf M. van der Vegt
Jouw Printshop
Douwe's Dump
Rijwielen/Bromfietsen Brunink
Installatiebedrijf Groen Ommen
Autoschade Huysmans
Ommen Automaten
Bandenservice Ommen
Pearle Opticiëns
Schildersbedrijf Van Elburg
Dakdekkers- en Renovatiebedrijf
E. van der Linde Ommen BV
Café-Restaurant 'De Nieuwe Brug'
Slaapkenner Touwen
Stucadoorsbedrijf Rinus Zwanepol
Van Aalderen garage en tankservice
Dunnewind Groep BV
Bouwbedrijf Vonder BV
Berna's Hairfashion

Ekkelenkamp
lunch - patisserie - diner- ijsalon
M. Dunnewind Radio, TV en witgoed
Lennips groep Vastgoed Onderhoud
Takman Gereedschappen
Cents Autocentrum
Café-Restaurant 'Flater'
Wijnhof dranken & delicatessen
OCB Bouw bv
Kompanen
Restaurant-Catering 'De Bootsman'
H. Steen bv verhuizingen en transporten
Autoschade Henk Koggel
Resto Oco
Bungalowpark 'Hoge Hexel'
Expert Westerman
Bentum Nijboer Notarissen
Eyewish Opticiëns
Hovenier Arjan van der Veen
Installatieburo Henk van den Hof BV
Brasserie Tante Pos
Goudsmids Atelier & Juwelier Zandbergen
Bakkerij van der Most

Freesverhuur Ommen
Timmer- & Onderhoudsbedrijf Kleinlugtenbelt
Sportrijk fit & gezond Ommen
Autobedrijven:
• Oostendorp
• Van Leussen
• Dunnewind bv
• Schuurhuis
• Autopalace
• Cents bv
• M.C. Bouwman
Kapsalon de Kapper
Van Elderen accounts belastingadviseurs
Zorgboerderij 't Schöttincksflier
De Lange Keukens
Klusbedrijf H. Bremmer
Culinair bij u thuis
Makelaarskantoor Sallands Goed
Huiskes Hovenier
Atelier de Wilde Roos
Van Kesteren Schoenreparaties
EP Ommen
Grondman Bouwservice

Wij worden financieel ondersteund door Rabobank Vaart & Vechtstreek

Nummer 184

Voor u ligt al weer nummer 184 van "De Darde Klokke". In dit nummer hebben we veel verschillende onderwerpen.

We beginnen met de spoorlijn Ommen - Deventer. Het begint met de spoorlijn naar Zwolle en vervolgt met de lijn naar Deventer. De laatste heeft eigenlijk niet zo'n lang leven gehad.

Informatie kun je uit veel zaken destilleren, ook uit advertenties. Zo heeft Dieks een aantal nummers van de "Oprechte Ommer Courant" geanalyseerd.

Kasteel Eerde is een begrip voor iedereen in en buiten Ommen. Peter wijst ons er op dat het eerste kasteel best eens op een andere plek dan op de huidige heeft kunnen staan.

Als gevolg van het nieuwe museum in Ommen, het Historisch Rijwiel, heeft Ben de fiets in zijn algemeenheid op een andere manier bekeken.

Naar aanleiding van het artikel over "Chris en Geertie" heeft Joke een aanvulling gemaakt. Dit gaat in het bijzonder over de familie van Christina Timmerman.

Als gevolg van een toevallige ontmoeting met Jan Makkinga schreef Marietje een prachtig verhaal over hem en zijn broers Martend en Dieks.

Verder hebben we nog een paar korte verhalen over het eeuwenoude kerkorgel van de NH kerk, de Slag bij Ane en over de Ommerschans.

Omslag: het buiten zwembad "Olde Vechte" rond 1963.

De foto's in dit blad zijn aangeleverd door de betreffende auteur, uit het fotoarchief van het CCO of van de St. oud Ommen of anderszins aangegeven. Het is niet onze bedoeling de rechten van derden opzettelijk te schaden.

De trein is zo gek nog niet	Harry Woertink	blz. 2
Oprechte Ommer Courant (vervolg)	Dieks Makkinga	blz. 4
Je mag er op schieten	Peter Kramer	blz. 7
De fiets	Ben Wösten	blz. 9
De familie van Christina Timmerman	Joke Feddema-van Elburg	blz. 12
Aan de lijn	Marietje Rhee-Luttekes	blz. 14
Scheuer-orgel kerk bijna twee eeuwen oud	Harry Woertink	blz. 17
Herdenking halve eeuw monument "Slag bij Ane"	Harry Woertink	blz. 18
2018: Jaar van de Ommerschans	Harry Woertink	blz. 20

De trein is zo gek nog niet, maar de lijn Ommen-Deventer verdween

Koffiehuis zorgt voor aangenaam verpozen
door Harry Woertink

Op 20 september 1839 'raasde' de eerste trein door Nederland. Ommen moet tot 1903 wachten als het met de stoomtrein vanuit Zwolle bereikbaar wordt. De eerste trein is nog niet in Ommen gearriveerd of ondernemend Ommen ziet al handel. Immers, de treinreizigers moeten gevoed en gelaafd worden. En waar kan dat beter dan in een café.

Mr. G.W. graaf van Rechteren van Appeltern uit Archem richt zich op 27 augustus 1890 tot het gemeentebestuur van Ommen met het verzoek zijn dochter S.G.A. gravin van Rechteren van Appeltern een vergunning te verlenen voor een stations-koffiehuis in de omgeving van het dan nog te bouwen station van de lokale spoorweg. De dochter is in het bezit van de woning, kadastraal bekend sectie H nummer 2920, in huur bij de arbeider Kerkdijk, aan de Hellendoornschen grindweg, onder "Het Laar". Als argumenten worden aangevoerd:

"1. dat het dan van belang zal zijn aldaar eene uitspanning te hebben, met het oog op den handel in de gemeente en de levering van koopwaren en beesten op den spoortrein; 2. dat eene vergunning aldaar verstrekt uit haren aard geen aanleiding geeft tot ongeregelde drinkgelaten, maar meer de natuur krijgt van een stations-koffiehuis; 3. dat hij daarom de eer heeft b. en w. uit te nodigen voor het voornoemd gebouw, thans in het bezit zijner dochter de eerste vergunning te verschaffen die na afloop van de verlagingsjaren beschikbaar zal zijn hetwelk dan, naar de eischen der omstandigheid zal worden ingericht en vergroot indien dat noodig mocht blijken."

Vervolgens blijft het stil. Tot 1903; dan verrijzen er drie stations-koffiehuizen in de omgeving van het station. Aan de noordkant van het spoor is het Steven Kuijt die een stations-koffiehuis begint. Er naast vestigt zich het stations-koffiehuis van G.J. van Aalderen. En aan de zuidkant van het spoor begint in 1903 H. Guichelaar eveneens een stations-koffiehuis. In 1923 neemt de uit Dedemsvaart afkomstige Regnerus Ignatius (Reinier) Paping het café van Guichelaar over. Het is van korte duur want expansiedrift doet Paping verhuizen naar de noordkant van het spoor, waar hij in 1925 café van Van Aalderen overneemt en verder gaat onder eigen naam. Het is de start van het huidige hotel-restaurant Paping aan de Stationsweg.

Stationskoffiehuis
Guichelaar jaren "20

Het koffiehuis aan de zuidkant wordt vervolgens verbouwd tot een fabriek voor snoepjes en suikergoed met de naam "Moenania" door de heren Jan Peters uit Deventer en Chris de Graaf uit Amsterdam. In 1929 laat Steven Kuijt het uit 1903 daterend stations-koffiehuis verbouwen tot een pand zoals het er nu nog steeds staat op Stationsweg 31. De naast het pand staande schuur is in 1939 omgebouwd tot woning voor de familie Kuijt. Deze woning met huisnummer 33 is eveneens nog bestaand. Behalve de familie Kuijt heeft de familie L.W. de Wit hier gewoond tot ongeveer

1947. Zoon Herman de Wit kon er mooi over vertellen: "Ik had knappe zusters en die stonden achter de toeg in het café; daarom was het altijd razend druk", liet De Wit zich ooit ontvallen. Na de familie de Wit zijn Steven H. Kuijt en zijn vrouw Ientje de uitbaters van het zich dan Wiltzangk noemend hotel-restaurant. Na de periode Kuijt vestigde zich in mei 1977 een Chinees-Indisch restaurant met de naam Lotus; dat duurde tot september 1993. Sinds

Station Ommen in 1903

april 1994 exploiteert de familie Kuik op de plek van het voormalige stations-koffiehuis een café-restaurant met de naam De Wildzang.

Wandelgids

Ter gelegenheid van de opening in 1903 van het tracé Zwolle-Ommen van de Noord-

Ooster Locaalspoorweg Maatschappij (NOLS) wordt een wandelgids uitgegeven. Doel van de gids: de toerist opmerkelijk maken op de mooie natuurgebieden ten oosten van Zwolle en met name in de streek rond Dalfsen en Ommen.

Station Lemelerveld in 1910

“Het station Ommen, een kwartiertje ten Zuiden van het stadje, is ietwat royaler ingericht, dan dat te Dalfsen: het heeft een wachtkamer 2e klasse! Onmiddellijk bij het station annonceert A.T. Klomp zijn pension Het Laar, – totnogtoe tevens uitspanning. Tien minuten wandelens – den weg links – en ge staat op de hooge, marmeren stoep der trotsche villa”,

zo meldt de speciale wandelgids. Na Huize Het Laar komt de wandelaar uit in de bossen van de Wolfskuil en wordt vandaar uit naar de Besthmenerberg geleid.

“Van den Wolfskuil bereikt men in weinige minuten het stations-koffiehuis. Wie een wandeling aandurft – en wij kunnen ze ten eerste recommandeeren, een wandeling à la Claudius Civilis en Brinio, bijwijken door struik en bosch, door dennen, dwer-gen en reuzen, nu en dan zonder weg of steg, volge den grintweg, ten Zuiden van de spoorlijn, tot even voorbij de boterfabriek, waar men links op ettelijke minuten afstands den Besthmenerberg ontwaart”, aldus de wandelgids uit 1903, dat Ommen dan omschrijft als: “Ommen zelf is een stil, kalm, goedig plattelands-stadje, met een kantonrechter, die de leerplichtwet-overtredingen op Zaterdag behandelt. (zeer verstandig!) en een bruggebaas, die je, evenals zijn collega te Dalfsen, medeaansprakelijk stelt voor de slijtage van het voorwerp van zijn zorg. De wekelijksche veemarkten, thans ook eier- en boterhandel, brengen nog al wat vertier en welvaart, doch de mid-zomersche, driedaagsche ‘bizzing’ – weleer een Moscovische mis in miniatuur – is slechts een schaduw van ‘t geen ze eertijds was. De plaats heeft twee flinke logementen: De Zon, vóór de Vechtbrug, en Garrits, in de stad”.

Oldo

Het kan niet op met het vervoer over de ijzeren staven want na de ontsluiting richting Zwolle en Coevorden komt er in 1910 ook een spoorverbinding met Deventer. Het gaat om het lijntje van de Overijsselsche Lokaalspoorwegmaatschappij Deventer-Ommen (OLDO) die door Salland spoorde langs plaatsen als Deventer, Diepenveen, Wesepe, Raalte en Lemelerveld om te eindigen in Ommen. De krant bericht over de feestelijke opening:

“Ter gelegenheid van de opening van de nieuwe lijn Deventer – Ommen van de Overijsselsche Lokaalspoorweg Maatschappij reed er hedenmiddag een feesttrein met genodigde autoriteiten. Aan de verschillende stations werd de feesttrein door een groote menigte begroet. Verscheidene feestpoorten waren opgericht. Bij aankomst in Ommen werden de genodigde autoriteiten met muziek ingehaald en begeleid naar hotel “Het Laar” waar een diner plaatsvond. Tegen acht uur hedenavond zouden de gasten weder vertrekken in de richting Zwolle of per extra-trein in de richting Deventer. In Ommen, Lemelerveld, Wesepe en Diepenveen aan de lijn gelegen plaatsen, waren allerlei festiviteiten georganiseerd. Zoals men weet, wordt de nieuwe lijn geëxploiteerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen. Ze geeft van uit Deventer en omgeving een directe aansluiting op het oostelijk deel van Drenthe en Groningen en wordt vooral door den handel op hoogen prijs gesteld. De locaalspoorweglijnen Zwolle/Deventer – Ommen- Koevorden – Stadskanaal – Delfzijl hebben thans een gezamenlijke lengte van 250 kilometer”, aldus de krant van toen.

Een lang leven was lijn Deventer - Ommen niet beschoren. Als het aantal treinrei-

zigers niet in de pas loopt met de verwachtingen wordt de lijn bijna 25 jaar na haar bestaan weer opgeheven. In de krant van 27 april 1935 wordt gemeld:

“Nog slechts een kwarteeuw geleden, werd de lokaalspoor met vreugde begroet. Toen de bus haar entree maakte, werd het reizigersvervoer zeer veel minder. De Nederlandsche Spoorwegen gingen toen de diensten verminderen, halten opheffen en materiaal onttrekken aan de lokaalspoor, die ondanks de veranderde tijdsomstandigheden, toch nog altijd voorzag in een verkeersbehoefte. Toen de geruchten omtrent een annexatie door de Ned. Spoorwegen de ronde deden en ook de diensten werden verminderd, hebben de comités, gevormd aan de aan de lijn liggende gemeenten, daartegen heftig geprotesteerd, echter zonder succes. Thans zal op 14 mei a.s. des avonds om 7.15 uur het laatste lokaaltreintje uit Ommen, Deventer binnenrollen en naar wij vernemen, ligt het niet in de bedoeling in de toekomst weer treinen te doen lopen. Trouwens, alles wijst er op, dat de lijn geheel wordt opgeheven, want de stations zijn geheel ontvolkt. Slechts een spoorman scharrelt nog in de oude waardelooze papieren, die vermoedelijk eens tot het stations archief hebben behoord. Het personeel van den lokaalspoorweg is door de Ned. Spoorwegen overgenomen en werd in den loop dezer dagen overgeplaatst naar andere plaatsen. Het heet, dat de spoorlijn zal worden opgebroken en als verbindingsweg zal worden ingericht”,

zo schrijft de krant.

1939: Praalwagen in optocht als protest tegen opheffing spoorlijn Ommen - Deventer

Monument

De redactie van De Darde Klokke is voornemens om de geschiedenis van het verdwenen OLDOSpoorlijn bij het NS-station in Ommen levend te houden met een monument. Daarbij wordt ook gedacht om een verwijzing te maken op de plek waar de spoorlijn zich ter hoogte van de Koedijk en Nieuwedijk splitste in de richting van Lemelerveld (de huidige N348) met het tracé van de NOLS-lijn.

“Oprechte Ommer Courant”

(vervolg)

door Dieks Horsman

Hier dan opnieuw een samenvatting uit deze oude couranten waarin wij een beeld krijgen van de samenleving op verschillende gebeurtenissen in die tijden.

Grasverkoop

Op 19 juni 1924 werden er ca. 30 percelen gras op stam - te koop aangeboden in het Eerderachterbroek. Dit unieke natuurgebied behoorde toen nog bij het Landgoed Eerde. Het is sinds 1949 in eigendom bij Natuurmonumenten. De verkoop, bijna 93 jaar geleden, begint bij de boerderij van Roelof Volkerink. Deze familie woont er al lang niet meer en de boerderij aan de Denenweg was in eigendom van Natuurmonumenten die het heeft verkocht. Door de nieuwe bewoners is het in de oorspronkelijke stand prachtig gerestaureerd.

Gras - Eerderachterbroek.

Notaris **BLOEM** te Ommen zal
Donderdag 19 Juni 1924, 's namiddags **3 uur**, bij **Rt. VOLKERINK**, te Eerderachterbroek,
publiek verkoopen:
Voor den **H.W.Geb. Heer Ph. D. Baron VAN PALLANDT V. EERDE**:
ca. 30 perc. gemestl. gras
in het Eerderachterbroek, van nieuw ontgonnen grond.

Houtverkoop in Vilsteren en Giethmen in 1925

Dennen, Rijen, enz. VILSTEREN en GIETHMEN.

Notaris **BLOEM** te Ommen zal
Donderdag 26 Februari 1925,
's voormiddags **10 uur** te Vilsteren,
te beginnen bij Sluiterallee, langs de
perceelen,

publiek verkoopen:
Voor den Wed. Oeistr. Heer
Mr. G. F. M. PATHUIS CREMERS:

c.a. 300 perc. Dennen,
geschikt voor slieten, sporen, rijkingsen,
palen en brandhout, eenige perc.
eiken en beuken, geschikt voor rijkpalen
en brandhout en 1 bergroede.

Na afloop daarvan 's middags één
uur in het café Klomp te Vilsteren:

**ca. 200 vlm zware eiken
snoerlijzen**
te Giethmen en Vilsteren.

Deze verkoop in Vilsteren begon toen bij de Sluiter Allee, volgens mondelinge overlevering stond daar lang geleden de boerenerv - Sluiter - waar nu de bekende Vilsterse Allee vanuit Vilsteren eindigt bij de Achterveldsweg. Rijshout werd met een dunne eikentak omwonden en zo in bossen verkocht, een vim rijshout bevatte 104 bossen. De bakkers gebruikten het als brandhout voor de oven, de boeren voor de kokkepot. Het schiet mij te binnen dat ik als jongen op een zomeravond met mijn vader meeging om met paard en wagen een vracht rijshout te halen bij de hoge houtwal aan de Koedijk in Giethmen die hij daar bij een houtverkoop had gekocht. De hoge vracht werd stevig vastgebonden. Op de terugweg werden we overvallen door een zware onweersbui en we schuilden op het erf van de fam. Albert Kerkdijk (Twis-Ab) aan de Hogevelsweg in Giethmen.

Over het Staphorster boertje

Een heel bijzondere advertentie van zaterdag 31 mei 1924 van de zoon van het zo toenmalige bekende "Staphorster Boertje" Peter Stegeman. Een kruidendokter en kwakzalver, geboren in 1840. Hij woonde aan de Rijksweg in Staphorst, was aanvankelijk timmerman, maar door zelfstudie en aangeboren talent werd hij een begrip in de volksgeneeskunde op het gebied van kruideneeskunde. Mensen kwamen van heinde en verre om bij hem raad te vragen over allerlei kwalen en kochten bij hem kruiden of druppels. Ook hield hij zittingen in zaaltjes of cafés in de regio. Begin 40-jaren werd hij nog wel bezocht door mensen uit Ommen om verbetering van hun kwalen. In 1895 werd hij veroordeeld vanwege het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde en het verkopen van geneesmiddelen. Van dat verdiende geld kocht hij vele bunders grond rondom Staphorst. Hij overleed in 1922 op 81 jarige leeftijd. Enkel van zijn zoons zetten zijn bedrijf en handel voort en hielden het winstgevend. En zodoende hield hij in 1924 om de vier weken zitting in café Kuit, nu bekend onder de naam "Wildzang". Latere nakomelingen hebben echter nooit kunnen profiteren van de winst van de vele bunders grond aangezien één van de zoons de waarde daarvan heeft verkwist. In 1938 is de naam "Staphorster Boertje" wettig gedeponerd, daardoor zijn de kruidenmengsels naar het recept van Peter Stegeman nog steeds verkrijgbaar, maar ze worden nu samengesteld door een farmaceutisch bedrijf in Meppel. Aldus beschreven in een cyclus "Verhalen van stad en streek" over Sagen en legenden in Nederland.

H. STEGEMAN
IJHORST, Gemeente STAPHORST.
zoon van het
Staphorsterboertje,
houdt te Ommen in Café KUIT aan het station
17 Juni en vervolgens om de 4 weken
ZITTING.

Schadden in het Varsenerveld - 1924 (richting Witharen/Vinkenbuurt)

Turfwinning als brandstof in de veengebieden was vele eeuwen belangrijk. Het laagveen leverde goede harde turf. Op de wat hogere heidegronden werden de wat minder harde schadden gestoken. Iets groter van vorm dan de turf en uitstekend geschikt voor het stoken van de grote kookpotten in het kookhuis of schuur, o.a. voor kokend water voor het wasgoed of de huisslachting (lever- en bloedworst maken) Alsook voor het koken van de aardappels voor de varkens. Vaak moest ik met mijn vader naar het Vilsterse veld om turf en schadden te steken en ze na het drogen op het veld, met paard en wagen naar huis te halen waar ze werden opgestapeld onder de rieten kap van een voormalige hooiberg waar de wind goed doorheen waaide.

Schadden - Varsenerveld

Notaris **BLOEM** te Ommen zal
Zaterdag 31 Mei 1924, des
voormiddags **10 uur**, in het Varse-
nerveld, nabij den Woestendijk, langs
de perceelen,

publiek verkoopen:
Voor Mej. de Wed. F. J. NINGBERTS:
Ca. 100 perceelen SCHADDEN.

Muziek - zang - en toneeluitvoeringen bij J. Lokin - nu Hotel de Zon

Eertijds (1932) ging een uitvoering (of concert) bijna altijd gepaard met toneelspel na de pauze. "Crescendo" en "Excelsior", zijn beide bekende begrippen in Ommen, ook al draagt het koor nu de naam "Kleinkoor Excelsior". Dit jaar vierden ze hun 90-jarig bestaan en zijn daarmee nu de oudste gemengde zangvereniging van Ommen. Dolle Dries en de Oom uit Amerika zorgden ook na de pauze wel voor de vrolijke noot. Voor de ontspanning bij de uitvoering van Crescendo betaalde men voor de Gouden Harten en Het valse Etiket voor die jaren wel een aardige

UITVOERING
DER
Gem. Zangvereniging "EXCELSIOR" te Ommen
met medewerking van "DE OMMER SYMPHONIE"
op a.s. **DOENSDAG 29 OCTOBER** in de groote zaal van den Heer
J. LOKIN, Voorbrug. - Zaai open 7 uur. - Aanvang 7½ uur precies.
Behalve Zang en Muziek zal worden opgevoerd:
1e. **DOLLE DRIES.**
2e. **DE OOM UIT AMERIKA.**
Uitvoert de 1. bedijf door J. J. NENTWESSE
PRIJZEN DER PLAATSEN: 1e Rang 75 cent, 2e Rang 50 cent.
Plaatsbespreking op de dag der uitvoering 3 10 cl. aan de zaai, voor
donateurs van 12-12½ uur, voor anderen van 12½-1 uur.
Donateurs met 1 buitengewoon vrije toegang.

duit op de eerste rang. Want voor 1 gulden moesten velen toen een hele dag werken.

Oprichter van de Oprechte Ommer Courant

Op 3 mei 1932 is hij overleden en verscheen er in 'zijn' courant het overlijdensbericht. Dirk van Eerten, wonende aan de Zeesserweg, op huize 'Assahan', gebouwd in 1916 voor F.E. baron Murlert, een zeeofficier die daar naast al in 1901 'Huize Piet Hein' had laten bouwen. Dirk van Eerten werd 65 jaar en was gehuwd met M.P. van Eerten-Brugman. Hij stichtte in het jaar 1908 een drukkerij op het bekende pand Kruisstraat 1 onder de naam 'D. van Eerten en Zonen' en richtte in dat zelfde jaar een eigen courant op. De zonen Jacob en Abraham (Bram) werkten aanvankelijk samen maar gingen later gescheiden ieder met hun eigen zaak verder. Bram woonde met zijn vrouw en zoon Dirk (Dick) op het historische pand Kruisstraat 1. Hun enige zoon Dirk (Dick), genoemd naar zijn grootvader, zette de boekhandel voort. Hij bleef ongehuwd. Menigeen herinnert zich nog hoe overvol die winkel was ingericht, maar Dick wist meestal precies waar hij een bepaald gevraagd artikel moest zoeken.

Van uit de pastorie een geboortebericht in 1932

Wouter de graaf was de tweede zoon van het gezin van ds. Willem de Graaf en Geertruida Keppel. Hij was hier predikant van de Gereformeerde kerk van 1930 tot 1937. Deze

pastorie stond tussen Den Lagen Oordt en het Bouweinde, nu dr. A.C. van Raaltestraat. In 1838 kocht Dirk Jan Kleinjan als ouderling daar een terrein voor de kerk waar toen deze pastorie is gebouwd en waar een jaar later dominee A.C. van Raalte met zijn gezin is gaan wonen. Bij de bouw van 'de Olde Wheeme' in 1960 is een deel van deze oude pastorie hierin verbouwd. Maar in 1937 liet de kerk daar een nieuwe pastorie bouwen. Die heeft er gestaan tot 1987. Op

die plek kwam toen de voormalige Rabobank. Als predikant maakte dominee de Graaf de bouw van de kerk in de Bouwstraat in 1932 mee waardoor een hechte band met Ommen is ontstaan met deze familie. Hij was ook de oprichter van de eerste Gereformeerde kerkbode in 1932 waarvan hij later de eerste tien jaargangen heeft laten inbinden. Een aantal jaren geleden heeft de oudste dochter en haar man, deze 10 jaargangen in bruikleen geschonken aan onze Historische Kring. Hieruit hebben wij veel kerkelijke berichten uit die jaren gekopieerd en overhandigd aan oudere gemeenteleden, bv. over hun geboorte-koop-huwelijks – overlijdens en familieberichten. Ook over de bouw en de ingebruikname van het kerkgebouw in mei 1932 is hierin veel geschiedenis geschreven. Toen door de oorlogsomstandigheden het gezin tijdelijk moest vertrekken uit Schiedam, vonden ze een gastvrij onderdak bij de fam. Holtvoort in de Bouwstraat waar hun jongste dochter toen is geboren. Wouter de Graaf is overleden op 20 november 2014. Hij is, naar zijn wens begraven op Laarmanshoek in Ommen, zijn geboorteplaats.

Publieke verkoop Landgoed "Het Laar"

Voor de meeste Ommenaren is het bekend dat dit Landgoed, in die jaren nog behorend bij het Landgoed Eerde, in 1932 te koop is aangeboden en is aangekocht door de Gemeenteraad van Ommen. In de berichtgeving blijkt dat de zate 'Koekschenbelt' (toen nog met ch] en 'Laarmanshoek' en de percelen waarop later het hertenkamp is aangelegd, buiten de verkoop zijn gehouden. Perceel 34 en 35 zijn toen aangekocht door G.Stegeman van het bekende hotel/restaurant. Dit werd later het feestterrein aan de Koe-steeg. Op de boerderij de 'Koekschenbelt' woonde in die jaren de familie Jans de Lange die samen met zijn zonen bedreven waren in de veehandel, Gerrit – Jan – Jans en Karel met assistentie van broer Hendrik die met zijn verstandelijke beperking heel trouw op de veemarkt over het vee waakte die zijn broers wilden verhandelen. De fam. de Lange verhuisden in 1941 naar de Zwolseweg nr.7 Het 'Vechthuis' in 1844 eigendom van Jhr. Albertus Sandberg van Huize Het Laar. En in 1941 kwam Jacob van der Boon sr. wonen op de 'Koekschenbelt'. In de loop der jaren heeft zijn kleinzoon Jack van der Boon op de 'Koekschenbelt' (nu zonder ch) een prachtige omvangrijke camping tot stand weten te bren-

De Notarissen H. HOSPERS te Ommen en M. MEPPPELINK te Zwolle zullen op Donderdag 7 Juli 1932 bij inzet in het Hotel „DE ZON“ in de Voorbrug te Ommen en op Donderdag 21 Juli 1932 bij toeslag in het Hotel STEGEMAN aldaar, telkens des voormiddags 10 uur,

PUBLIEK VERKOOPEN :

het landgoed „Het Laar“

gelegen in de onmiddellijke nabijheid van het Station Ommen en aan weerszijden van den grintweg van Ommen naar Zwolle, tusschen de rivieren de Vecht en de Regge, bestaande in Heerenhuis met dependance, koetshuis, tuinhuis met dependance, landhuisje „DE LARIKS“, terrein van vermaak, grachten en waterpatijen, zwaar opgaand geboomte, dennenbosschen en akkerhout, gedeeltelijk geschikt voor villabouw, uitnemend wei- en bouwland, oprijlanen en 3 boerderijen, alles gelegen in de gemeente Ambt-Ommen, groot ongeveer 103.34.08 H.A., te veilen in 35 perceelen, combinaties en massa.

Het geheel is een van ouds bestaande, zeer gunstig aan harten weg, spoorweg en water, gelegen bezitting in de directe nabijheid van Ommen en vormt een prachtig en welbekend jachtterrein.

jouw printshop

digitaal drukwerk

Vrijthof 5c
7731 CN Ommen
Telefoon (0529) 45 13 51
www.jouwprintshop.nl

Voor een zeer
uitgebreide oogmeting!

De koffie staat klaar!

Sjaco Aalbers
Brugstraat 22
7731 CT Ommen
0529 728990

Huiskes HOVENIER

Varsenerweg 14, 7731 PZ Ommen
0529-451091 / 06-21488936
email: jhuiskes@xs4all.nl
faxnr: 0529-463011

Jaap Huiskes

OMMER AUTOMATEN

ZORGBOERDERIJ

BOERENGOLFBOERDERIJ.NL

Schöttincksflier

Gerjande en Alex Buitenhuis-Veurink
Karshoekweg 1
7737 PP Stegeren
0529 45 72 70
gjdveurink@hetnet.nl
www.schottincksflier.com

Dè zorgboerderij voor dagbesteding voor (jong) volwassenen en ouderen

Voor professioneel autoschadeherstel

Strangeweg 20
7731 GW Ommen
Tel. (0529) 451146
info@abshuysmans.nl
www.abshuysmans.nl

reparatie totale autoschade
gratis vervangend vervoer
aangesloten reparateur voor:
Univé, Interpolis, Achmea en
Inshared verzekering
4 jaar FOCWA garantie

DOUWE'S

DUMP

DUMP, OUTDOOR & MORE

STRANGEWEG 9, OMMEN
0529 451184
WWW.DOUWESDUMP.NL

Bandenservice Ommen B.V.

voor volledig technisch onderhoud

Nieuwelandstraat 1
7731 TH Ommen
Tel. (0529) 45 37 84
www.bandenserviceommen.nl

GROTE EN KLEINE BEURTEN

**OOK VOOR
APK-KEURINGEN**

B.J. Brunink
Bermerstraat 1, 7731 CZ Ommen, Telefoon (0529) 45 14 70
(tegenover Postkantoor)

**Bakkerij
VAN DER
MOST**

Brood | Banket | Lunchroom | Chocolaterie
www.bakkerijvandermost.nl

Lennips groep
VASTGOED ONDERHOUD

schilderwerk totaal onderhoud uniplan 24-uur
glasservice schilderwerk 24-uur glasservice uni
totaal onderhoud 24-uur glasservice uniplan
schilderwerk totaal onderhoud 24-uur glass

- totaal onderhoud
- schilderwerk
- onderhoudsplan
- 24-uur glasservice

Vestiging Hardenberg Vestiging Ommen
T 0523 272051 T 0529 450313

www.lennips.nl

SCHILDERSBEDRIJF

van Elburg
GLAS- VERF- BEHANGSPECIAALZAAK

Van Elburg Ommen
Schurinkstraat 22a - 7731 GD Ommen
Tel. [0529] 45 24 41 - Fax [0529] 45 62 56

**7 BOVAG
BEDRIJVEN
met een compleet
pakket occasions**

- 1** VW-Audi dealer
Oostendorp
Balkerweg 10, Ommen
tel. (0529) 45 36 59
- 2** Toyota dealer
Van Leussen
De Brink 2, Ommen
tel. (0529) 45 12 61
- 3** Daihatsu en Hyundai specialist
Autobedrijf Dunnewind
Veldkampweg 29, Ommen
tel. (0529) 45 19 60
- 4** Suzuki dealer
Schuurhuis
Vermeerstraat 2, Ommen
tel. (0529) 45 46 00
- 5** Peugeot dealer
Autopalace
Patrijsstraat 1, Ommen
tel. (0529) 45 14 71
- 6** Renault dealer
Cents bv
Stationsweg 24, Ommen
tel. (0529) 46 99 00
- 7** Citroën agent
M.C. Bouwman
Hammerweg 3-5, Ommen
tel. (0529) 45 62 47

Keuze uit ruim 400 occasions! www.hetrondejeommen.nl

Cents
Autocentrum

Stationsweg 24
7731 AX Ommen
Tel. 0529 46 99 00

Uw Renaultdealer voor het Vechtdal
 RENAULT Passion for life
 FOCWA EUROGARANTBEDRIJF

www.cents.nl

**Weenink
JANSEN**

vastgoedcert
gecertificeerd

Markt 32, Ommen
T +31 529 451 121
www.go-makelaars.nl

**Een goed slaapadvies
begint bij Slaapkenner Touwen**
Schurinkstraat 26A • 7731 GD Ommen
Telefoon (0529) 451716
Fax (0529) 456672
Partner van Vivante Touwen Be Home
E-mail: info@vivantetouwen.nl

**Het comfort van nu, het gevoel van toen
de kwaliteit van
de Lange Keukens**

Eskampweg 4a, 7731 TA Ommen.
Tel. 0529 - 46 25 00
Fax: 0529 - 46 26 00
www.delangekeukens.nl

Het lekkere leven

**Restaurant Pannenkoekenhuis
Zalencentrum en Catering**

"De Nieuwe Brug"
Een Omme(n)tje waard!!

met speeltuin

Familie Looze
Lemelerweg 13
7731 PR Ommen
Tel. (0529) 45 17 23
www.denieuwebrugommen.nl

GROEN

INSTALLATIETECHNIEK

Patrijsstraat 3-5, 7731 ZL Ommen
Tel. (0529) 45 22 03
www.installatietechniek-groen.nl

- Sanitair
- Service en onderhoud
- Zonne-energie
- Warmtepompinstallaties
- Elektra
- Loodgieterswerk
- Centrale verwarming
- Dak- en gootwerk

**Arjan van der
Veen**

hoveniersbedrijf

www.arjanvanderveen.nl
Woestendijk 2 • 7738 PL Witharen
T 0523 - 676116 • M 06 - 506 450 81

**ontwerp
aanleg
onderhoud
vijvers
boomverzorging
renovatie
sierbestrating**

gen, met comfortabele en moderne voorzieningen voor een geslaagde vakantie en op een unieke natuurrijke locatie daar aan de Vecht. Inmiddels verrijkt door de aanleg van een meandergeul tussen deze rivier en de Zwolseweg, de zogenaamde 'Koeksebeltgeul' waar door de beide campings (ook camping 'Anna's-Hoeve') nu op een eiland liggen. Twee nieuwe sierlijke bruggen maken de toegang mogelijk naar de beide campings .

Korte aardige berichten over Ommenaren

Deze mededelingen geven een aardig beeld van gebeurtenissen uit de dertiger jaren toen ook in Ommen auto rijden nog lang niet algemeen was en waar de jagers zelfs nog op een das mochten jagen of je naam in de courant verscheen wanneer je als 'rijkelui families ' de kas van de Rijksbelasting goed had gespekt.

Verkoop boerderij in Dalmsholte van een bekende familie

De boerderij van G.M. Wagenaar in het "Lemelerdalmsholt" staat te koop. Deze benaming vraagt om nadere uitleg. Eeuwenlang was de Marke Dalmsholte onbewoond. Dit leidde tot verwildering en ook tot wanorde. Bewoners uit de omliggende marken eigenden zich hout, turf of heideplaggen toe. Ook weiden en hoeden ze daar hun schapen. Toen namen de andere Markerichters het besluit om het gedeelte van de Marke Dalmsholte in de gemeente Ommen te verdelen onder aangrenzende Marken, – Giethmen -Archem en Lemele. Zo sprak men over het Giethemer dalmsholt, Archemer- en het Lemeler dalmsholt. Toen mijn ouders in 1915 onze boerderij kochten, stond er in de Oprechte Ommer Courant deze advertentie : "Te koop in het Giethemer dalmsholt een boerenplaatsje met 4.50ha. grond". Pas in 1923, toen Stad- en Ambt-Ommen weer één gemeente werden en waarbij de grenzen van de buurtschappen definitief werden vastgesteld, kreeg onze buurtschap officieel de naam Dalmsholte. Maar nu verder over de familie G.M. Wagenaar en zijn vrouw J. Gelderman beide afkomstig uit het Gelderse Vaassen. Het jonge echtpaar kocht in 1919 een stuk grond aan de Langsweg in Dalmsholte en lieten er een boerderij bouwen. Hier werden hun drie kinderen geboren, zoon Aart Wagenaar en twee dochters. Zij verhuisden in 1926 naar een groter boerenbedrijf, dichtbij aan de Michaweg , nu nr.9. Deze boerderij in Dalmsholte is in 1932 verkocht en de familie Wagenaar vertrok naar Ommen, eerst aan de Hammerweg en daarna aan de spoorlijn met een wasserijbedrijf. Later heeft daar Douwe Bron zijn bedrijf gevestigd. Met dit overzicht van berichten en advertenties in oude couranten worden soms aardige verhalen en herinneringen opgehaald om ze nog eens door te lezen.

Onder de hoogst aanslagelagen in de Rijk directie belastingen komen te Stad en Ambt Ommen o. a. voor: M. H. de Haas, S. de Haas Azo, A. G. W. baron Bentinck, Mr. G. F. M. Pathuis Cremers.

— J.J. Zaterdagavond brak er in de groote dennenboscchen van het landgoed Jonné weer brand uit. Dank zij het krachtig optreden der bewoners dier buurtschap mocht het gelukken de vlammen te stuiten, nadat ongeveer 4 honderd dennen waren vernield. Tegelijkertijd brandden ook de dennenboscchen in de buurtschap Arriën. Ook daar werd een vrij groote oppervlakte in de asch gelegd.

— Door de jagers J. H. Dijk en J. Ning-huis te Vaassen is Dinsdagmiddag een das geschoten, wat zeer zelden voorkomt. Het dier een pracht exemplaar, is aangekocht door den heer F. E. Baron Molert, huize „Piet Hein", alhier.

publiek te verkoopen :
Voor den Heer G. M. WAGENAAR:

een Boerenplaats

bestaande uit een landbouwerswoning m. vruchtbaar gras- en bouwland en heidegrond, zeer geschikt voor cultuur, samen groot 27.82.90 H.A. gunstig gelegen in het Lemelerdalsholt onder Ommen.

Je mag er op schieten

door Peter Kramer

"Je mag er op schieten." Dat zei Bisschop Floris van Wevelinckhoven tegen zijn bondgenoten bij de belegering van kasteel Eerde in 1380.

En nu in 2017 mag u, lezer, ook schieten op mijn aanname dat het kasteel Eerde van Evert van Essen op de Steile oever stond en niet op de huidige locatie. Ik heb de belegering bestudeerd en uit die bronnen ben ik tot vermelde conclusie gekomen.

Maar ook common sense maakt het aannemelijk dat Evert van Essen of een vroegere kasteelheer koos voor een burcht op de Steile Oever, die toen zeker hoger was, want meer dan zes eeuwen erosie zal zo zijn tol hebben geëist. En hoe hoger, hoe beter het uitzicht, hetgeen van belang was om tijdig maatregelen te nemen, wanneer in de verte een vijandelijk heir naderde.

Hierbij mag gedacht worden dat onderdanen van de kasteelheer nog tijd hadden om binnen de muren te komen, dat er nog vee naar binnen gedreven kon worden, van belang

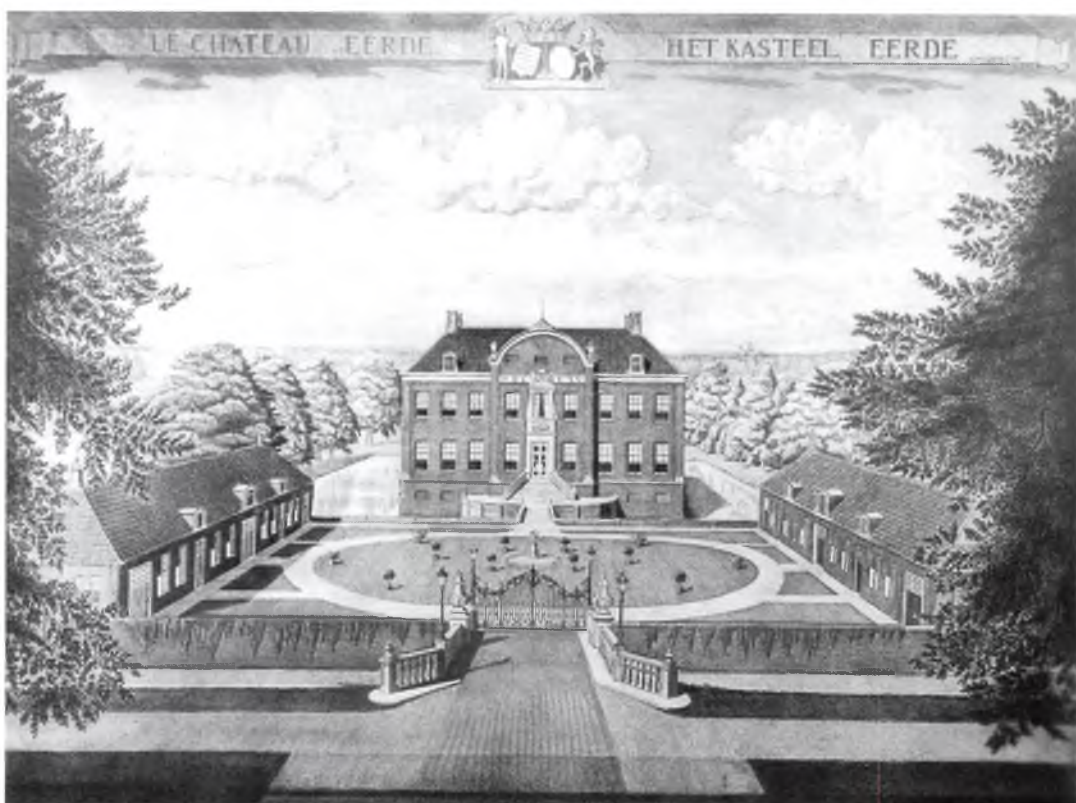
voor de voedselvoorziening bij een beleg en zeker zo belangrijk, dat de poort op tijd gesloten kon worden. Bovendien pleit voor de Steile Oever, als vestigingsplaats, dat de Regge er vlak langs stroomde, Voor roofridder Van Essen belangrijk om gemakkelijk de zompen, die op weg waren naar Kampen en Zwolle te beroven en tol te heffen. En dat is ook de reden dat de Bisschop assistentie kreeg van de drie Overijsselse Hanze steden, waarbij Deventer het voortouw nam. Die steden zagen de aanvoer van handelswaar belemmerd. Het is aannemelijk dat vele burchten werden gebouwd op het hoogste punt van het gebied dat de kasteelheer in leen had. Het argument dat er in de slotgracht van het huidige kasteel voorwerpen zijn gevonden die van oudere datum zijn dan de bouw in 1715, zegt niets over de plaats van vestiging van eerdere kastelen. Immers, die voorwerpen kunnen mede verhuisd zijn, en afkomstig uit een oudere burcht op een andere plaats.

Wilhelm Nagge, predikant in Twello in de 17de eeuw, beschrijft in zijn 2-delig werk "de Historie van Overijssel" de regeerperiode van alle bisschoppen. En daarbij komt Eerde al in 1227 in beeld. Bisschop Otto van Lippe maakt zich op om roofridder Rudolf van Coevorden een lesje te leren. Nagge schrijft: *"Also dat de Bisschop een schoon en machtig leger heeft bekomen, waarmede hij is opgetrokken tot Eerde in Sallant, alwaar hij een nacht is gebleven, ende heeft mit die aanwezende Heeren goet cijer gemaakt."* Goede zier gemaakt, dus de bloemetjes buiten gezet. Dat was dan tevens zijn laatste feestje, want de volgende dag werd hij door de Drenten onthoofd en gescalpeerd, zoals bekend in de slag bij Ane, waar ook 200 tot 500 ridders de dood vonden. In de geschiedschrijving worden verschillende aantallen genoemd.

Nagge schrijft ook uitvoerig over de belegering van Eerde in 1380 en hij stelt dat het kasteel uiteindelijk kapot geschoten werd. *"Maar dat steenen gebouw konde dat geweld niet langer uitstaan ende is entliek gebrocken"*.

Maar hier hecht ik meer geloof in de publicatie van drs. Van den Elzen en dr. De Meyer, getiteld "Knokken of Dokken". Gepubliceerd in Overijsselse historische bijdragen 96e stuk 1981 van de Vereniging tot beoefening van Overijssels regt en geschiedenis. Daarin staat dat de belegering veel langer duurde dan de belegeraars voor mogelijk hielden, want de projectielen die er op af werden geschoten, kwamen als kaatseballen terug.

En nu een belangrijke Passage: *"De meer dan stevige constructie van de Hovestad Eerde, hoog op de heuvel, weerstaat te goed het martiale geweld"*. Met Heer Evert wordt een overeenkomst gesloten, hij krijgt 250 oude schilden, hij verzoent zich met de Bisschop, hij mag de inventaris meenemen, maar zijn kasteel zal worden afgebroken. Maar zelfs dat lukt niet en dus steken de belegeraars het in brand. En ook het vuur had een maand nodig om de sterkte te vernietigen. Ook heeft heer Evert nog 111 pond kruit over en dat ver-

200 jaar topografische kaarten: 1833

koopt hij aan de stad Deventer, want die wil ook het kasteel Arkelstein bij Bathmen nog veroveren.

Ik heb al eerder een publicatie gelezen, waarin over een steilte bij Ommen geschreven werd, alleen ik kan me niet meer herinneren waar ik dat heb gelezen. Maar geen nood, ik ben naar Deventer afgereisd, waar ik drie prettige jaren als student mocht doorbrengen. De atheneum bibliotheek aldaar zou ongetwijfeld uitkomst bieden, met een veelvoud aan informatie. Aan een vriendelijke mevrouw vroeg ik naar publicaties over de belegering van kasteel Eerde in 1380. Ze deed haar best, maar kwam uiteindelijk met één publicatie terug: De Darde Klokke uit 1996, ingestuurd door F. Doezeman.

Hartelijk dank mevrouw, maar dat geschrift is in mijn bezit. Ik heb het opgezocht en het verhaal daarin komt grotendeels overeen met wat ik op papier heb gezet, met die belangrijke uitzondering dat er wel wordt geschreven over de Hovestad Eerde, met uitzondering van de cruciale toevoeging: **Hoog op de heuvel**. Wie gelijk heeft, hoor ik graag van u. Of er nog een herbouw op de Steile Oever is geweest, of dat er na de verwoesting al direct naar de huidige locatie is uitgeweken, daarover heb ik niets kunnen vinden. Mevrouw E. Oudshoorn, barones van Pallandt, heeft mij verteld dat er in de buurt van de Orangerie restanten zijn gevonden van een eerdere bebouwing. Mogelijk een voorganger van het huidige kasteel, maar van welke datum?

Mocht mijn aanname juist zijn, dan moet het verhaal over de Groene Jager en daarin de ontdekking van de ineengestremde skeletten van geliefden in de oudere kelders onder het huidige kasteel bijgesteld worden, want dat speelde vóór 1380.

De fiets Opvolger van paard en trekschuit door Ben Wösten

Heel vroeger ging het personenvervoer bijna uitsluitend met paard en wagen of met de trekschuit. In 1817 werd de fiets uitgevonden (een revolutionaire ontdekking), de opvolger van het paard.

De geschiedenis

Aanvankelijk was de fiets een loopfiets, gemaakt van hout en bekend onder de naam 'draisine', genoemd naar de Duitse ontwerper Karl Drais. Deze fiets bestond alleen uit een frame en wielen.

De bestuurder bewoog zichzelf voort met behulp van zijn benen. Ondanks dat het een zwaar vehikel was legde Drais binnen een uur 13 kilometer af. Met de toenmalige onverharde wegen was het fietsen op zo'n houten vervoermiddel zeer oncomfortabel.

In 1862 besloot een Franse mechanicien een aan-

tal verbeteringen aan de **'draisine'** aan te brengen.

Het nieuwe ontwerp was beter bestuurbaar en het werd voorzien van trappeden, bevestigd aan het voorwiel. Deze nieuwe fiets werd door deze verbeteringen zeer populair zowel in Europa als in Amerika. De vraag werd zo groot dat in 1864 de eerste fietsenfabriek werd gebouwd om aan de vraag te voldoen. In deze fabriek werd het houten frame vervangen door een gietijzeren variant met metalen wielen. Maar ook deze nieuwe constructie was uiteindelijk erg oncomfortabel. In het Duits werd hij de **'Bottenschudder'** genoemd. In 1867 bedacht een andere Fransman, de heer Michaux, een andere fiets. Een fiets met ongelijke wielen, met achter een klein wieltje en voor een hele grote. Hij noemde dit de **'vélocipède'**.

Door deze constructie kon men een veel grotere afstand afleggen. Niettemin was deze fiets door zijn ongelijke wielen zeer gevaarlijk; vooral bij het afdalen van een stevige heuvel kon men gemakkelijk over de kop slaan.

De eerste Rover 1885.

Hierna komt een Brit en zekere John Kemp Starley in 1885 met de moderne fiets op de proppen. Hij voorzag de fiets van een kettingaandrijving die verbonden was met het achterwiel. Het grote voorwiel was vanaf die tijd niet meer noodzakelijk, waardoor het fietsen veel veiliger werd. Dit was van groot belang omdat tot op dit moment de fiets toch een zeer onveilig transportmiddel was en zelfs op sommige plaatsen verboden. Hij noemde zijn fiets **'Rover'**. Deze fiets had nog massief rubberen banden waardoor het nog steeds niet erg comfortabel was.

De transportfiets

In 1888 wordt de fiets voorzien van luchtbanden. Deze zijn uitgevonden en gemaakt door John Dunlop. Hierdoor kwamen er veel meer variaties op de klassieke fiets.

Een van die eerste varianten was de transportfiets. Dit model met een drager op het voorwiel kwam in het begin van de twintigste eeuw op de markt. Ze waren zeer geschikt om levensmiddelen zoals brood en vlees te vervoeren met een rieten mand voorop de drager.

(foto Marjolijn Rhee)

Deze fietsen hadden uiteraard wel een wat zwaarder frame vanwege het gewicht van de producten die ermee vervoerd werden. De bakfiets heeft alle oorlogen en crisissen doorstaan en is ook nu nog in het huidige straatbeeld volop aanwezig, meestal als trendy fiets.

De omafiets

Deze fiets is gebaseerd op de standaard omafiets uit de jaren vijftig van de vorige eeuw. De fiets heeft een nostalgische uitstraling. In de negentiende eeuw werd de rechte onderstang door framebouwers de **'damesbocht'** genoemd. Overigens werd de term **'omafiets'** pas veel later, in de jaren zeventig, in gebruik genomen. De omafiets is helemaal terug van weggeweest. Zelfs jonge mensen zie je tegenwoordig op een dergelijke fiets.

Smeden als fietsenmakers

In Nederland waren enkele smederijen in de 19e eeuw gestart met de productie van fietsen. De allereerste was smid Henricus Burgers uit Deventer die onder de merknaam **'Burgers'** in 1869 de **'Eerste Nederlandsche Fabriek van Vélocipèdes'** oprichtte.

Het waren modellen waarvan hij als smid het houten frame grotendeels verving door metalen onderdelen. Om een voorbeeld te noemen van zijn succes: in 1872 verkocht hij 122 fietsen. Dat lijkt misschien niet zoveel maar men moet wel bedenken dat het allemaal nog handwerk was.

Zijn succes bleef natuurlijk niet onopgemerkt. Ook andere smeden begonnen fietsen te maken. In 1897 begon smid Albert Fongers uit Groningen ook met een fietsenfabriek. Fongers zette vooral in op kwaliteit. Hij gebruikte de allerbeste onderdelen die hij importeerde uit Engeland.

1885. „Kangaroo“ Burgers fabrikaat.

Inmiddels werd de vraag naar fietsen steeds groter. Er kwamen meer aanbieders van fietsen op de Nederlandse markt. Om er een paar te noemen:

De 'Eenhoorn' uit Rotterdam 1884. De 'Eysink' uit Amersfoort 1886, maakte voor de lokale markt ook driewielers. De 'Simplex' uit Utrecht gebruikte veel onderdelen uit Amerika en koos daarom aanvankelijk voor de naam 'America'. In 1892 moest Simplex door de massaverkoop van fietsen uitbreiden en vestigde zich in een nieuwe fabriek in Amsterdam. In 1892 ging ambtenaar Willem Kölling samen met smid en kachelspecialist Rudolf Arentsen een fabriek voor fietsen starten in het Gelderse Dieren onder de merknaam 'Gazelle'.

Het werd uiteindelijk de meest succesvolle fietsfabriek van Nederland.

Let op de dame in amazonezit op de fiets

Jaren later, toen de fiets al een wat moderne uitstraling had gekregen, kwamen er nog veel meer fietsenfabrieken bij zoals: Union, Sparta, Batavus, Peerles, Peugeot, Empo, etc. Toen de fiets echt ingang ging krijgen bij het grote publiek, ontwikkelden zich ook de eerste fietsenwinkels. Een van de allereerste fietshandelaar was een zekere J.T. Scholte met een zaak in Amsterdam waar hij begon met de verkoop van vélocipèdes. Hij importeerde de fietsen uit Frankrijk.

De prijzen van zijn fietsen waren al naar gelang de maat: 70, 75 en 80 gulden.

Hij begon ook met de verkoop van driewielers, niet alleen voor kinderen maar ook voor volwassenen.

Immers, het berijden van een vélocipède vergde van de berijder behoorlijke acrobatische kunsten. Een driewieler was wat dat betreft een stuk veiliger.

In ons land ging de fietsverkoop voornamelijk via de smeden, in ieder geval in de dorpen en het platteland. In Ommen betrof het bij mijn weten onder anderen de smederijen van Luttekes en Appelhof en Warmelink. Garage Hurink verkocht naar ik meen ook fietsen. Ze verkochten ze niet alleen maar ze repareerden ze ook als er wat aan mankeerde.

Fietsmusea

Er zijn in ons land zeker een stuk of tien fietsmusea. Museum 'Velorama' in Nijmegen

heeft de grootste collectie van de wereld van fietsen van voor 1900. Over de periode na 1900 hebben ze veel speciale fietsen. Verder is er in Groningen een museum over de 'Fongersfiets'. Daarnaast zijn er museums in Zoutkamp, Amsterdam, Arnhem, Kropswolde, Ede en Bergeijk.

Ook Ommen heeft inmiddels een eigen fietsmuseum, met prachtige oude modellen. Het museum is gevestigd in een pand aan de Brugstraat in het centrum van de stad.

Het Ommer fiets-, of zo u wilt, rijwielmuseum is een initiatief van molenaar Anton Wolters. Hij beschikte al lange tijd over een mooie verzameling historische fietsen. Samen met twee

collega hobbyisten, Jan Koggel en Arie Broekmaat, beheert hij nu het "Ommer Rijwiel Museum". Met elkaar is het een mooie aanwinst voor onze stad.

Van links naar rechts; Anton Wolters, Arie Broekmaat en Jan Koggel (foto Marjolijn Rhee)

Informatiebronnen: Natuurlijk Ommen en 100 jaar ANWB (een eeuw wijzer)

De familie van Christina Timmerman

door Joke Feddema-van Elburg

Bij het schrijven van het verhaal over de dames Chris en Geertie was ik er niet in geslaagd om duidelijkheid te krijgen over de jeugd van deze dames. Naar aanleiding van het artikel meldde zich een ver familielid van Christina. De heer Jan Jansen bleek in het bezit van een stamboomonderzoek van de familie Timmerman, waarbij zelfs een foto van Christina boven water kwam.

Zoals al werd beschreven werd Christina op jonge leeftijd wees. Zij was de jongste van een gezin met 7 kinderen.

Na de geboorte van de oudste 2 kinderen: Evert en Johannes overleed in 1873 hun moeder: Hendrikje Muller. Evert was toen 5 jaar en Johannes was 3. Helaas is Johannes in hetzelfde jaar overleden. Misschien ten gevolge van een ziekte die beiden heeft getroffen?

Vader Gerrit Timmerman hertrouwde met Wilhelmina Geertruida Schuitemaker. Uit dit huwelijk werden nog 5 kinderen geboren. Kort na de geboorte van Christina in 1887 overleed vader en 4 jaar later overleed ook zijn tweede vrouw. Het gezin viel daarna helemaal uit elkaar, doordat elk kind ergens anders werd ondergebracht. Uit de gegevens van de familie Timmerman kan dit stukje van het verhaal over Christina worden aangevuld.

De vrouw en kinderen van Evert

De oudste broer, **Evert**, was 22 jaar toen zijn stiefmoeder overleed. Hij werkte als timmermansknecht o.a. in Hellendoorn. Een oom, Lambert Jan, werd voogd over de minderjarige kinderen. Hij verkoopt, samen met Evert, alle roerende goederen van het gezin: opbrengst f. 117,25!!

Hierop viel het gezin uit elkaar en ging de familieband helaas grotendeels verloren.

Waar bleven de andere kinderen?

Johannes was dus al overleden in het jaar dat ook zijn moeder overleed.

Geesje was bij het overlijden van haar moeder 16 jaar. Door bemiddeling van een dominee kreeg zij een baan als dienstmeisje in Amsterdam! Hier heeft zij het grootste deel van haar leven gewoond. Dit leven heeft haar een grote erfenis opgeleverd (onbekend van wie). Op latere leeftijd kwam zij toch weer terug naar Ommen en werd samen met Christina en Geertje van Aalderen actief in de naaischool/hoedenwinkel. In de stukjes bij de stamboom staat het netjes verwoord: "Door uiteenlopende karakters werd de verstandhouding er niet beter op, waarop Geesje verhuisde naar een huisje in de Wolfskuil." Zij overleed in 1965.

Geesje Timmerman

Bernhard met vrouw en zoon Gerrit

Bernhard was 13 jaar toen hij wees werd. Hij kwam terecht bij de familie Ravenshorst op "De Tol" in Besthmen. Hij werd later timmermansknecht in Nijverdal. Hij trouwde met een dame uit Ruurlo en samen zijn zij op enig moment verhuisd naar Enschede. Daar begon Bernhard, samen met een compagnon, tijdens de eerste Wereldoorlog een rijwielhandel. Deze zaak werd overgenomen door zijn enige zoon en later door zijn kleinzoon! Bernhard overleed in 1957.

Gerrit Hendrik was nog maar 9 jaar toen zijn moeder overleed. Dit kind werd onder gebracht bij een tante: waarschijnlijk een zuster van zijn moeder. In ieder geval iemand uit de familie Schuitemaker. Deze tante woonde op de Kiekebelt bij de Nieuwe Brug.

Gerrit Hendrik ging werken als bakkersknecht in Zwolle. Hij heeft ook nog een tijdje gewerkt bij Van Heek textiel, maar werd naderhand toch weer bakker bij de Coöperatie in Hardenberg. Gerrit Hendrik overleed in 1942.

Berend werd al op 6 jarige leeftijd wees. Hij kwam terecht op erve Dunnewind in Varsen bij 2 nichten van zijn vader met de mooie namen Sienemeuje en Stienemeuje! Maar hun eigenlijke namen waren Gezina Schutman en Christina Schutman.

Berend trouwt in 1912 en in datzelfde jaar koopt hij 20/69ee deel van de bezittingen van Christina Schutman onder levenslang vruchtgebruik van de verkoopster. De overige delen worden hem daarna geschonken door Christina!

In 1915 koopt Berend van Alberdina aan 't Rot voor f. 500,-- drie zitplaatsen in de eerste burgerbank in de N.H.-kerk in Ommen. Het ging hem financieel dus aardig goed.

Helaas heeft hij maar heel kort kunnen boeren op het Dunnewind: Enige dagen na de doop van zijn jongste zoon in 1918 verongelukt hij. Hij is dan 33 jaar.

Zijn weduwe, Geertje Baarslag, hertrouwd later met Egbert Mooijers.

Het leven van Christina werd al eerder beschreven. Uit de stukken van de familie Timmerman lees ik nog dat Chris en Geertie hun huis in de Bouwstraat ook gebruikten als pension voor predikanten die 's zondags een preekbeurt in Ommen moesten vervullen. Maar reizen op zondag was destijds niet gebruikelijk, zeker niet voor een predikant. Zo hadden ze nog een bron van inkomsten!

Christina op latere leeftijd

Met dank aan Jan Jansen voor deze nieuwe gegevens, maar vooral is het leuk dat we nu ook wat foto's hebben van de familie Timmerman.

*Gerrit en zijn bruid
Alida Klijn*

*Christina in geleende
boerenkleding*

Aan de lijn door Marietje Rhee-Luttekes

Mooi weertje, het lokt me om eruit te gaan om een wandeling te maken en van de heerlijke, prille zomerochtendnatuur te genieten. Mijn kameraad, die met alle vier op de grond staat, is altijd te vinden voor een uitje en als ik vraag: "Uit?" staan de vier meteen klaar voor de start. Met een enthousiast kwispelende staart komt Jessie naar me toe om zich te laten vastleggen, want honden - hoe braaf ze ook zijn - mogen alleen aangelijnd mee. Nu is die lijn niet erg vervelend voor de hond, want het is er eentje, die een meter of acht loopruimte heeft en waar het vertrouwd is geef ik die ruimte met plezier. We zijn een goed team - Jessie en ik. De leiding heb ik natuurlijk en de regel is dan ook, dat zij aan de binnenkant blijft lopen. Dat gebeurt trouw en het geeft me een bijna gelukkig gevoel om te zien, dat brave Jessie bij elke hoek / oversteek blijft staan.

De eerste hondenstop is bij een dikke eik van de Schapenallee en Jessie houdt zich aan de afspraak – wacht! Zo'n trouwe hond en als ik wat dichterbij ben gekomen kijken twee bruine ogen mij bedelend aan "Mag ik al ...?" Ik zeg, wat ze verwacht en eigenlijk niet wil horen "Nee, wachten". Soms geef ik het commando "Zit" erbij, maar zeker als het weer er niet naar is wil ik haar dat niet aandoen. Nadat ik zelf het vroegere "peerdepad" overgestoken ben wacht ik even en kijk naar de overkant. Jessie staat op hete kolen, de blik op mij gevestigd. "k Wil toch zo graag, wanneer kan ik?" Ik, met een gevoel van macht, doe wel wat gemeen tegen de hond door de spanning er een poosje in te houden: "Nee, wachten!" Na nóg even de wachttijd te hebben gerekt, echt niet te lang, zeg ik: "Uh .. ja" en daar hobbelen de vier naar de overkant, we zijn de beste maatjes. Ik prijs Jessie: "Goeie hond - Goed zo!" en word beloond met een paar flinke likken. Dan vindt Jessie het wel best en vervolgt ze haar hondenleven, de speurneus over de grond. In het opgeschoten gras van de berm van de Zeesserweg, dáár is het interessant, voor mij valt er niets bijzonders te bekennen.

We vervolgen onze weg langs de wilde seringen, die zo heerlijk geuren tijdens de korte bloei en komen bij het vroegere "land van Braam" nu De Schammelte. Daar hebben we (buurkinderen en ik) een van de tien geboden geweld aangedaan ... knöllegies 'estöllen en smakelijk, soms mét restjes zand, opgepeuzeld. "Als je van die dingen eet plas je in je bed" waarschuwde mijn moeder. Daar geloofde ik niks van, wist ik veel van vocht afdrijvende middelen. Ik zag het alleen maar als bangmakerij en dat vermoeden werd bevestigd - geen sprake van de aangekondigde wateroverlast.

Woonhuis van Jan Makkinga op de Hamsgoren

Jan Makkinga

Achter "ons bos" aan de Schapenallee, waarin we zo heerlijk konden spelen, liep een smal paadje van de Zeesserweg naar het Bergpad, nu Wilhelminastraat. Het vormde de scheiding tussen het bos en het land van boer Braam. Tegen de bosrand stond het vol met, hoe toepasselijk, braamstruiken. Met paar-se vingers en een paarse mond kwamen we thuis als de brummels riepe waren en heerlijk gesmaakt hadden. Aan de andere kant van het paadje, op "Braam zien land", bloeiden na de oogst massa's viooltjes.

Tijdens onze verdere wandeling, met af en toe een pas op de plaats als speurneus weer iets heel spannends ontdekt, dat om een nader onderzoek vraagt, zie ik een vroege fietser al van verre aankomen. "Hé, daar komt Jan Makkinga aan."

Wie kent hem niet deze bejaarde Ommer. Hij is één van de drie gebroeders Makkinga, die zich zeer betrokken voelden met de cultuur, de geschiedenis van Ommen en inwoners.

Martend Makkinga (1912-1986) was een bekende figuur in Ommen. Al fietsend, hoed op, das om, bezorgde hij kranten en allerhande tijdschriften voor jong en oud.

Kompanen

uw maat in financiële diensten

Aangesloten bij

Van Reeuwijkstraat 42
7731 EH Ommen
Tel.: (0529) 451154
Fax: (0529) 455027
Website: www.kompanen.nl
E-mail: info@kompanen.nl

HBREMMER KLUSBEDRIJF

Hovenierswerken - Bestratingen - Bosbouw

- Voor
- aanleg en onderhoud van tuinen
 - alle soorten bestratingen
 - snoeien en kappen van bomen, takken hakselen, stobben frezen
 - allerhande klussen
 - zoekopdrachten met metaaldetector naar bijvoorbeeld verloren sieraden

Weth. Petterweg 11
7731 XT Ommen

Tel. 0523 - 676057
Fax 0523 - 676087

www.hbremmer.nl

OCB Bouw b.v.

Uw specialist in ontwerp,
nieuw-, verbouw en renovatie

Strangeweg 14
7731 GW Ommen

tel. (0529)452810
fax (0529)452062
e-mail: info@ocb-bouw.nl
www.ocb-bouw.nl

Aan het prachtige vernieuwde Marktplaats in Ommen:

Al het goede uit ons eigen Vechtdal
0529-740011 www.derechtervanommen.nl volg ons op Facebook

FLATER
ETEN & DRINKEN

De Huiskamer van Ommen

0529-451364 www.flater.nl volg ons op Facebook

stukadoorsbedrijf
Rinus Zwanepol

Mobiel 06-30009131

Aannemersbedrijf M. van der Vegt

Ommen (0529) 45 37 47

Varsenerpoort 9, 7731 DG Ommen

expert

WESTERMAN

Ommen, Gasthuisstraat 1-3, telefoon (0529) 45 14 06

EXPERT, DAAR WORD JE WIJZER VAN

OudOmmen.nl

FREES VERHUUR OMMEN . NL

Asfaltfrezen

culinair bij u thuis

Voor een onvergetelijk feest

Wij maken uw feest "culinair" compleet!

- Buffetten
- Hapjes
- Workshops
- Diners

Het enige dat u zelf hoeft te doen is genieten!

www.culinairbijuthuis.nl

Wielewaalstr 21
7731 XH Ommen
Telefoon: 0529-452710
Mobiel: 06-10365875
E-mail: info@culinairbijuthuis.nl

www.takman.nl

Ommen
Nijverdal
Zwolle

Tuincentrum Jurrie Baas
Balkerweg 24
7731 RZ Ommen
Tel. (0529) 453708
Fax (0529) 451595
info@jurriebaas.nl
www.jurriebaas.nl

GRONDMAN Bouw Service

www.grondmanbouwservice.nl

InstallatieBuro

Henk van den Hof BV

M (06) 57 19 91 17

Groening 14
7731 KW Ommen
T (0529) 45 64 41
E info@installhvdhof.nl
I www.installhvdhof.nl

EP:Ommen

ElectronicPartner

Beeld & Geluid - Telecom - Wassen & Drogen -
Koelen & Vriezen - Multimedia -
Huishoudelijke apparatuur - Inbouwapparatuur

Gasthuisstraat 52 - 7731 DA Ommen
Tel.: (0529) 45 03 65 - Fax: (0529) 45 25 37
info@epommen.nl

NOTARISSEN groot in kleine letters

Ommen 0529 - 452 233
Hardenberg 0523 - 273 487
www.bentumnijboer.nl

Wim van Kesteren Schoenreparaties

Gun uw schoenen een langer leven!

Uw schoenen worden
vakkundig gerepareerd door:
Wim van Kesteren Schoenreparaties
Tel. 0529 454130 | 06 205 311 24

U kunt uw schoenen
ter reparatie afgeven
en ophalen bij:

Varsenerstraat 2
Ommen

KLEINLUGTENBELT

timmer- en onderhoudsbedrijf

De Voormars 10B - 7731 DD Ommen
Telefoon (0529) 45 47 89

Hij maakte zich o.a. ook verdienstelijk als gemeenteraadslid en amateurhistoricus. In de wekelijkse “Ommer Special” had hij een column met de titel “Ditjes en Datjes”, waarin hij het laatste nieuws uit Ommen beschreef en schuwde daarbij een kritische toon niet – was getekend: M.M.

Dieks Makkinga (1919-1995) was een harts-tochtelijk voorvechter van het in stand houden van het – Nedersaksische - dialect en de meest productieve schrijver in de Ommer Sproake. De cultuur van Ommen lag hem na aan het hart. Hij schreef hierover diverse gedichten en maakte voor de opening van de Ommer Bissingh het bekende “Bissinghlied”. Voor De Darde Klokke gaf Dieks een serie beschrijvingen van zijn herinneringen aan de straten in Ommen en de mensen die er woonden en werkten - de titel: “A’k de ogen dichte doe”. Met enkele anderen vormde hij het groepje initiatiefnemers tot het realiseren van een monument, dat zou herinneren aan de Slag bij Ane (1227) Op 29 juli 1967 werd het monument onthuld.

Jan, Martend en Dieks Makkinga

Jan Makkinga (1913) fietst heel veel en nog graag flinke afstanden. Zijn kinderen hebben er wel wat moeite mee omdat het gevaarlijk zou kunnen zijn. Hij is al rond de negentig jaar en ik begrijp de kinderen helemaal. Maar toch, het is zijn lust en zijn leven in de omgeving van zijn geliefde Ommen lange fietstochten te maken. Daarbij ontmoet hij vaak oude bekenden, met wie hij graag een praatje maakt over “Ditjes en Datjes” en weet dan zelf ook veel te vertellen. Hij geniet van de natuur! Toen hij nog wat jonger was ging hij er in de winter regelmatig op uit, de fietstassen gevuld met oud brood, om reeën te voeren. Op den duur herkenden ze hem en aten zelfs bijna uit zijn hand.

Jan Makkinga en Aaltje Tigelaar woonden in het eerste tijd van hun huwelijk in een woning achter de Tronk (vroeger o.a. de

winkel van groenteboer Van der Linde en het bedrijf van Arie Hurink met Butagas) in de Bermerstraat. Na enkele jaren lieten ze een huis bouwen op de Hamsgoren. Daar zag Jan kans zijn handel in petroleum uit te breiden. Bij het huis werd een pomp geplaatst en nog wat verder in de tijd verkocht Jan ook flessen gas. In grote, met “öllie en gasflessen” beladen rekken aan de fiets toerde Jan door weer en wind tot zelfs ver buiten Ommen rond om de bestellingen bij zijn klanten af te leveren. Toen de omzet

*Woonhuis Makkinga
(ca. 1938) achter de Tronk
(nu 11 April Plein)*

groter werd moest er een ander soort vervoer komen en kon Ommen zien hoe Jan voortaan zijn klanten “gemotoriseerd” bediende. Hij had een “driewieler” met laadruimte gekocht die een benzinemotor had. Er was bovendien een overdekte, gerieflijke plek voor Jan als bestuurder! Hij had het naar zijn zin en verdiende voldoende om het gezin te kunnen onderhouden. Helaas overleed Aaltje, zijn vrouw en de moeder van hun elf kinderen in 1967 op vijftigjarige leeftijd. Het verdriet was groot, er waren nog zes kinderen thuiswonend. De oudste kinderen waren de deur al uit. Dochter Lummy woonde nog thuis en was haar vader tot grote steun bij de zorg voor de andere kinderen. Langzamerhand vlogen ook de andere kinderen uit. Jan woonde daarna nog een aantal jaren alleen op de Hamsgoren. Hij bleef zich inzetten voor de Ommer gemeenschap o.a. door het nauwgezet verzamelen van al het oud papier, dat na afloop van de dinsdagmarkt was achtergelaten. Bij tal van winkels, bedrijven en particulieren haalde hij kranten e.d. op. Thuis, op de Hamsgoren, had hij een container, waarin het vergaarde oud papier werd opgeslagen.

Als “Soli” (later Soli en Crescendo) op de vaste zaterdag van de maand oud papier ophaalde werd de container geleegd. De waardering voor de inzet van Jan was groot. Soli wilde

hieraan uiting geven en deed dat door Jan te verrassen met een feestelijke serenade bij Restaurant De Nieuwe Brug waar hij zijn tachtigste verjaardag vierde. Hij woonde in die tijd nog zelfstandig, maar het huis werd langzamerhand te groot en Jan verhuisde naar een aanleunwoning bij Oldenhaghen. Na enkele jaren kreeg hij een kamer in Oldenhaghen, waar hij zich al snel thuisvoelde en met grote tevredenheid woonde. Jan overleed in 2005.

We zijn elkaar al dicht genaderd en Jan Makkinga maakt aanstalten om van zijn dames-fiets te stappen - intussen kom ik waar hij is.

"Dag Makkinga."

"Dag juffrouw Lut'kes, ik zag van verre al dat 'ie dat waarn."

"'t Jonge-jonge, Makkinga, dan köj nog wel heel bes zien a'j mi'j op zo'n grote ofstand kunt herkennen."

"Joa, joa, maar 'k herkennen oe niet an oen gezichte, 'k zag 't an oen postuur!"

Oei, hier zou bijna een pijnlijke stilte moeten vallen - weer eens een confrontatie met het effect van mislukte lijnpogingen. Gelukkig moet ik altijd lachen om dit soort -'t is niet anders - rake opmerkingen. Ons gesprek gaat verder over het mooie weer, koetjes en kalfjes, het fietsen enz. en - niet te vergeten - over Ommen. Dan, na elkaar gedag te hebben gezegd, vervolgen we onze weg. Makkinga op twee wielen richting Ommen. Ik wandel verder richting Beerze in de witte weelde van bloeiend fluitenkruid en meidoorns naar het weiland met de nieuwsgierige koeien. Mijn viervoeter wandelt blij mee - aan de lijn.

*Het gezin Makkinga:
V.l.n.r. boven: Albert, Lummy, Joke, Beritta, Henk, Roelie met kind en haar man Maarten.
V.l.n.r. onder: Martend, Mannes, Jan, Geke, Aaltje, Jacob (Jaap), Jenny met kind en man Henk..*

Versjes uit onze jeugd:

*Henneman, Henneman, öllie halen!
Moeder woar is de flesse?
Achter in de peerdestal
Doar stoat 'r een stuk of zesse!*

Op de melodie van Kassian Si Patokaän:

*En mien va, die löp met de petereuliekan
En mien moe, die löp t'r achteran (sajang)
Als mie va die öllie niet verkopen kan
Maak' mien moe de kachel d'r met an!*

Scheuer-orgel kerk bijna twee eeuwen oud

door Harry Woertink

Het orgel in de Hervormde kerk in Ommen dateert uit 1821 en is gebouwd door Johan Christoff Scheuer, orgelmaker in Coevorden met 16 registers, 972 pijpen, 1 klavier, 1 voetpedaal en drie blaasbalgen. Johan Christoff Scheuer (1776 1854) behoort tot de hoogtepunten van de negentiende - eeuwse orgelbouw in Overijssel. Gedurende een halve eeuw hebben Scheuer en zijn zonen kerken voorzien van orgels. In 1823 verhuisde Scheuer met zijn gezin naar Zwolle. De reden is de opdracht om een orgel te bouwen voor de Broerenkerk van Zwolle. Na het overlijden van vader Scheuer zetten zijn zonen de orgelmakerij korte tijd voort. Uiteindelijk zegden ze Nederland vaarwel en vertrokken ze naar Zuid Afrika.

Het Scheuer-orgel in Ommen onderging diverse restauraties en uitbreidingen. In 1850 werd het orgel schoongemaakt door de broers Jan Eise Scheuer en Georg Ernst August Scheuer. In 1856 werd de orgelkast afgebroken om het dak in de kerk te verlagen. Een jaar later, augustus 1857 werd het orgel herbouwd door dezelfde gebroeders Scheuer uit Zwolle.

De kerk heeft al vroeg een orgel bezeten, dat echter in verval geraakte en waarvan in 1719 het restant weggenomen en verkocht werd. Meer dan een eeuw heeft de kerk het dus zonder orgel moeten doen. In 1874 moest het orgel gerepareerd worden door de Zuthpense orgelmaker Poestkooke. In 1907 werd het orgel door de firma Dekker uit Goes gemoderniseerd en in 1923 opnieuw. Het was voorheen versierd met twee bazuinblazende engelen, die bij de verbouwing in 1933 werden vernield. In 1946 was het de firma Sanders die

het orgel moderniseerde. Het kreeg een elektrische luchtaandrijving; het klavier werd naar voren geplaatst en er kwam een tweede klavier. Een ingrijpende verbouwing vond plaats in 1968/1969 door orgelmakerij Van de Berg en Wendt uit Zwolle. Het orgel kreeg een rugpositief en de kast werd vergroot. In 1997 is het orgel gestemd door orgelmakerij Reil uit Heerde en daarbij is ook de Schalmey 4 van het pedaal vervangen door een Trompet 8. In 2015 heeft orgelmakerij Reil het orgel opnieuw flink

Het oude orgel

onderhanden genomen met onder andere het schoonmaken van alle orgelpijpen. Het interieur van de kerk en de ramen kregen toen eveneens een grote opknapbeurt.

Bij de vernieuwing van de orgelpijpen in 1969 is een vorige inscriptie in de grootste orgelpijp gevonden die met solderen weer overgezet is in een nieuwe pijp. De tekst van de inscriptie luidt:

"Dit orgel is vervaardigd door Johan Christoff Scheuer orgelmaker te Coevorden en ingewijd door ds. A. Verweij in september 1821

De commissie van het orgel bestond uit de volgende leden:

ds. A. Verweij

J. Amama Chevallerau

W.A. van Laer

J. Kramer

Js Bosch

A.J. Chevallerau

H. de Vries

*A. Warmelink
Schoongemaakt in de jaren 1850 door gebroeders Jan Eise Scheuer, Georg Ernst August Scheuer te Zwolle
Wegens vernieuwing der kerk in 1856 afgebroken In augustus 1857 door gebroeders Scheuer orgelmaker te Zwolle herbouwd"*

Geschiedenis

De geschiedenis leert dat de predikant die het orgel mocht inwijden, ds. Abraham Verweij, in 1817 als predikant naar Ommen kwam om vervolgens in 1821 te worden beroepen door de kerk in Wijhe. De orgelcommissie van toen bestond onder meer uit J. Amama Chevallerau, in 1821 burgemeester van Ambt-Ommen en W.A. van Laer, burgemeester in 1821 van Stad-Ommen.

Het nieuwe orgel

Herdenking halve eeuw monument "Slag bij Ane" door Harry Woertink

Het monument in Ane bij Gramsbergen dat herinnert aan de Slag bij Ane op 28 juli 1227 bestaat dit jaar een halve eeuw. Voor de vereniging "Herdenking Slag bij Ane" aanleiding om bij de jaarlijkse herdenking stil te staan bij dit historisch feit. De Slag bij Ane, 790 jaar geleden, was de eerste uiting van verzet uit de kring van boeren uit Drenthe en Overijssel onder aanvoering van de kasteelheer Rudolf van Coevorden tegen het feodaal gezag. Het moderne ridderleger van bisschop Otto II van Utrecht werd in de moerassige Mommerieten bij Ane door de boeren in de pan gehakt. De Slag bij Ane bepaalde voor eeuwen het vrije karakter van de boeren in een groot deel van Noord en Noordoost Nederland.

Dieks Makkinga

De geboren en getogen Ommer Dieks (Hendrikus) Makkinga (4-11-1919/24-1-1995) was het die 60 jaar geleden het comité "Ien Nedersaksen" oprichtte voor een verenigd Saksen-

Dieks Makkinga

land én om de Drentse vrijheidsstrijd bij Ane te herdenken. Makkinga, later bekend om zijn in dialect geschreven columns wist steeds meer historici en andere belangstellenden te interesseren voor de Slag bij Ane. Vooral omdat de veldslag van historische betekenis is en ook in navolging van de Friezen die elk jaar stil staan om de Slag bij Warns (1345).

Dieks Makkinga was van mening dat ook in Ane een monument moest komen. Er werden financiële acties opgezet, waarbij de schooljeugd uit Ommen in 1957 de eerste aanstoot gaf met een inzamelactie die 350 guldens opbracht. Maar er waren ook tegenwerkingen: het zou onzinnig zijn om een onbeduidend boerenopstand uit de Middeleeuwen aan de vergetelheid te ontrukken. Comitéleden uit kerkelijke en politieke kringen werden aangezocht. In 1961 werd onder leiding van de schoenmaker uit Ommen, Dieks Makkinga, de eerste herdenking gehouden in het dorpshuis van Gramsbergen. Ook alle jaren daarna kwamen op de laatste zaterdag in juli belangstellenden bijeen voor de herdenking van de Slag bij Ane. Echter, een monument was er nog steeds niet. Makkinga gaf niet op

maar zette door. Zo wist hij een stukje grond aan te kopen in Ane waar het monument zou moeten komen. In 1966 werden hier de eerste zwerfkeien geplaatst als aanzet voor een herinneringsmonument. Op 29 juli 1967 was het zover dat dr. Mr. H.P. Schaap, procureur in Zierikzee een eenvoudig uit grote en kleinere keistenen bestaand herinneringsmonument kon onthullen. Op de grote steen is de volgende tekst gebeiteld: "Slag bij Ane, 28

juli 1227. Deze dag was het treffen tussen de bisschop van Utrecht Otto van Lippe met diens leger en de Drenten onder leiding van Rudolf van Coevorden.”, gevolgd door de namen van de initiatiefnemers van het monument: H. Makkinga, F.J. Schuurman, ds. H. van Lunzen en A. Regeling.

Herdenking

In 1976 werd de vereniging “Herdenking Slag bij Ane” opgericht. Nog steeds wordt jaarlijks op de laatste zaterdag van de maand juli, vaak onder grote belangstelling, een herdenking bij het monument gehouden. Hierbij worden bloemen gelegd en enkele woorden gesproken en meestal ook een gedicht voorgelezen. Voorafgaand aan de herdenking wordt in café Bolte in Gramsbergen een lezing gehouden over een onderwerp dat met de Slag bij Ane verband houdt.

Otto II van Lippe gaat vechtend ten onder in de slag bij Ane (Frederik Zürcher, 1825-1876)

Frouwke Makkinga en Zwaantje Regeling bij de herdenking in 2016. Hun vaders waren een halve eeuw geleden de mede-initiatiefnemers van het monument in Ane

2018: Jaar van de Ommerschans door Harry Woertink

Voor de Vereniging de Ommerschans gaat 2018 in als het jaar van de Ommerschans. Het is dan twee eeuwen geleden dat werd gestart met zeven Koloniën van Weldadigheid. Hier begonnen verarmde gezinnen uit de steden een nieuw bestaan in de landbouw. De Ommerschans is één van de zeven Koloniën van Weldadigheid. Deze instellingen zijn vanaf 1818 gesticht in Nederland en België. België maakte destijds deel uit van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Woeste gronden in de provincies Overijssel, Drenthe, Friesland en Antwerpen werden omgevormd tot landbouwgebieden, waar misdeelden uit de stad in 'vrije Koloniën' een nieuw bestaan konden opbouwen. Geleidelijk groeide het besef dat dit niet altijd goed uitpakte zonder strenge disciplines. Daarom kwamen er ook onvrije Koloniën, met een collectief tewerkstelling en een strafsysteem. Behalve de Ommerschans werden ook Veenhuizen en Merksplas onvrij. De vrije Koloniën zijn Frederiks-oord, Wilhelminaoord inclusief Boschoord en Oostvierdeparten, Willemsoord en Wortel.

Deze zeven Koloniën zijn in zeven jaar tijd aangelegd, ruim tachtig vierkante kilometer. Ze zijn vanuit één idee ontworpen. De zeven laten de ontwikkeling van het systeem zien, de successen en de mislukkingen. Na de stichting van een nieuwe kolonie paste de maatschappij de opgedane ervaringen toe in de volgende kolonie. Een mooi ideaal, maar de praktijk was minder rooskleurig dan de theorie. De koloniën hielden op te bestaan. Nu tweehonderd jaar later zijn alle koloniën voorgedragen als werelderfgoed. Slaagt de erkenning dan blijven de landloperskoloniën als cultureel erfgoed behouden voor toekomstige generaties. Naar verwachting is het in de zomer van 2018 bekend of ze werelderfgoed worden.

'Gezigt op het gesticht voor bedelaars binnen de Ommerschans, in Overijssel' – 'van de achter zijde'

EKKELenkAMP

3-gangen keuzemenu
€ 28,50

LUNCH ■ DINER ■ PATISSERIE

IJSSALON

Stationsweg 1 ■ 7731 AW Ommen ■ telefoon 0529 45 17 82
www.ekkelenkamp-ommen.nl

b+vbouw

Nieuwbouw
Verbouw
Renovatie
Restauratie
Tekenswerk
Vergunningen

Bouwbedrijf Vonder bv. Tel 0529-451043
Veldkampweg 3 info@bvbouw.nl
7731 HL Ommen www.bvbouw.nl

RADIO - T.V. - STEREO RECORDERS - KOELKASTEN
WASAUTOMATEN - EIGEN TECHNISCHE DIENST

M. Dunnewind

Dr. A.C. van Raaltestraat 12
7731 GN Ommen
Tel. (0529) 45 16 58

BRASSERIE TANTE POS

OMMEN

adres Markt 17, 7731 DB Ommen
telefoon (0529) 45 18 13
e-mail info@tantepos.nl
Internet www.tantepos.nl

Verkoop
Aankoop
Taxaties
Hypotheke

Voortgekomen uit
'De Schakel Makelaars'
staan wij vanaf 1998
bekend als dé specialist
in de regio.

sallands goed

registermakelaars & taxateurs

vastgoedcert
gecertificeerd

Vrijthof 5a 7731 CN Ommen T 0529 455 055 ommen@sallandsgoed.nl

www.sallandsgoed.nl

SPORTRIJK

fit & gezond

AL ONBEPERKT SPORTEN VOOR € 3,99 PER WEEK!

BRINK 35, OMMEN
0529 45 45 08

van Aalderen

garage en tankservice

Voor kwaliteit-voordeel en service komt u echt
bij van Aalderen aan de Hamsgoren 25 terecht.
Telefoon (0529) 452429

snel en
eigenzinnig
oplossingen
van nu
van cijfers naar
toekomstplannen

hart voor
resultaat

www.krcvanelder.nl

KRC VAN ELDEREN

accountants | belastingadviseurs

GOUDSMIDS ATELIER & JUWELIER ZANDBERGEN

VRIJTHOF 7, 7731 CN OMMEN, TELEFOON: 0529 - 456111
www.bzandbergen.nl

DE WILDE ROOS

Creatieve
workshops &
Luxe bungalow
arrangementen

Emslandweg 1D
7731RP Ommen

T 0529 46 36 66
E info@dewilderoos.nl
I www.dewilderoos.nl

ma & vr 09:00 - 17:00 | di t/m do 09:00 - 12:00 | zaterdag 09:00 - 12:00 | zondag gesloten

Dunnewind Groep b.v.

Verhuur van:
mobiele kranen - shovels - containers - kippertrailers -
diepladers - truck - kraan - aanhanger

Uitvoering van:
grondwerken - sloopwerken - rioleringswerken - bestratingen

Verkoop van:
zand - grond - grind

Als inwoner van de gemeente Ommen kunt u zes dagen per week
van 09.00 tot 12.00 uur gratis tuinafval bij ons inleveren.

Wij zijn zaterdag geopend van 08.00 tot 12.00 uur

Strangeweg 7
7731 GV Ommen
Tel. (0529) 45 21 50

info@dunnewindgroep.nl
www.dunnewindgroep.nl

UW DAK IS ONS VAK!!!

dakdekkers- en renovatiebedrijf

E. van der LINDE

OMMEN BV

Vermeerstraat 13 • 7731 SM Ommen • Tel. (0529) 45 30 33

Notarispost OMMEN

Zet het zwart op wit.

Notarispost Ommen

Vrijthof 8a, 7731 CN Ommen

T 0529 - 712 523

E secretariaat@notarispostommen.nl

I www.notarispostommen.nl

Elke maandagavond

van 19.00 tot 21.00 uur gratis

en vrijblijvend inloopsprekuren.

Univé Ommen

Brugstraat 34, T (0529) 46 94 10, E ommen@unive.nl

Daar plukt u de vruchten van!

DE KAPPER

De Kapper

Vrijthof 1, 7731 CN Ommen

Telefoon (0529) 45 49 48

www.kapsalondekapper.nl

TIJD VOOR JEZELF.

dranken & delicatessen

Varsenerstraat 2

7731 DC Ommen

T 0529 45 30 66

E info@wijnhofommen.nl

I www.wijnhofommen.nl

VERHUIZINGEN

H. STEEN B.V.

Sogenbosstraat 3

7731 WT Ommen

Tel. (0529) 45 18 02

E-mail info@hsteenbv.nl

EN

TRANSPORTEN

Ook zorgmaaltijden

Brugstraat 16 ~ 7731 CT Ommen

info@resto-oco.nl ~ www.resto-oco.nl

0529 451429

lunch
plateservice

afhaal
catering

partijen

AUTOSCHADE

Henk Koggel

Ommesstraat 11 - 7731 XD Ommen

Telefoon (0529) 45 12 94

Aj komt
zōj't goed heb'n

**Restaurant-Catering
De Bootsmen**

Coevorderweg 19

7737 PE Ommen

Tel. (0529) 45 72 72

**BUNGALOW PARK
HOGE HEXEL**

**Uw vakantie is bij voorbaat geslaagd op
Bungalowpark Hoge Hexel**

Voor reservering:

Hoge Hexel Recreatie

Bruine Hoopsweg 6, 7645 BJ Hoge Hexel

Tel. (0546) 57 98 65 • Fax (0546) 57 13 08

E-mail: info@hhexel.nl • Internet: www.hhexel.nl